

• PAYDOS YOK • KAHVEYE DAİR • BAK POSTACI YAZIYOR • GİRİTLİ MERSİN

• BİR HAYATTA ÜÇ GÖÇ • ARICILARIN BAL YOLCULUĞU

• CORONA GÜNLERİNDE KENTE AŞIK OLMAK • İTINAYLA KATLEDİLMİŞ KENT: MERSİN

• SAKİN KÖŞE • KHK'LI PİLAVCI EMİN AYDIN • ROTATİF SESLERİNDEN MERSİN'İN GÜNEŞİNE

• BİR UMUTTUR YAŞATAN İNSANI

#EVDEKAL SAYISI

NİSAN 2020

Katkıda Bulunanlar:

Aysun Koç Aydoğan, Bediz Yılmaz,
Burçak Görel, Galip Deniz Altınay,
Kader Çetintaş, Mithat Fabian Sözen,
Mehmet Oktay Buga,
Özlem Özgür Ankan,
Sema Uğurlu Canpolat, Ulaş Bayraktar

İmtiyaz Sahibi:

Ayraç Kafe Eğitim Organizasyon
Tic. ve San. Ltd. Şti. adına
Sahibi: Ulaş Bayraktar

Adres: Güvenevler Mahallesi 18.Cadde
Düzgün Sitesi C Blok Dikenliyal
33090 Yenişehir/Mersin
Telefon: 0324 422 64 14

Tasarım

Nilgün Yardımcı

Yayın Türü

Kültürhane'nin süresiz ve ücretsiz yayınıdır.

Kapak Resmi

Veli Mert

Link Kullanımı:

Okuduğunuz yazılarda yer alan linklere tıklayarak konu ile ilgili söyleşinin videosuna ulaşabilirsiniz.

www.kulturhane.org adresinden yayınıımızı dijital olarak görüntüleyebilirsiniz.

- kulturhanemersin
- kulturhane.mersin
- Mersin Kulturhane
- kulturhanemiz
- kulturhane.org

4-5	Hane'den Kısa Kısa
6	Keyfekeder Sohbetler / Kahveye dair bilinmesi gerekenler
7	Yumuktepe Kent Sohbetleri / Bak postacı yazıyor
8-9	Tarihte Bu Ay / Giritli Mersin
10-11	Maya Göç(men) Hikayeleri
12-13	Anrın Göçü / Baharı kovalayan göçmen arıların bal yolculuğu
14	Caretta / Corona günlerinde kente aşık olmak
15	Megaron / İtinayla katledilmiş kent: Mersin
16-17	Sakin Köşe / Madem yalnız değiliz bize birşey olmaz
18-19	Pilavcı Emin / Mersin'in KHK'lı Pilavcısı
20-21	Yerel Basın / Rototif seslerinden Mersin'in güneşine
22-23	Kültürhane'de Sinema
24	Bir Umuttur Yaşatan İnsanı

HARCIMIZ BİTMEDİ Kİ KÜLTÜRHANEMİZ PAYDOS ETSİN

İlk sayımızın girişinde Mersin sahilinin balıkçılarına benzetmiştik Kültürhanemizi. Yiyecek içecek ağırlıklı bir kafeden ziyade varlığımızı bir hasbihal, dayanışma ve paylaşım mecrası gibi gördüğümüzün altını çizmiştik.

Daha o balıkçılara kıyılar yasak edilmeden, salgının boyutlarını anladığımız anda resmi kararları ve tebliğleri beklemeden önce etkinliklerimizi iptal ettik. Ardından da vakit kaybetmeden hanemizi kapattık. Çünkü ne ekip arkadaşlarımızın ne de misafirlerimizin sağlıklarını tehlikeye atabilirdik. Sonra yasaklar geldi zaten; tüm sosyal yaşam kesintiye uğradı.

Melek Göregenli hocamızın uyarısını çok önemli buluyoruz bu noktada[1]. Bu zorunlu ayrılık sosyal değil, fiziki mesafelenmenin bir gereği olarak görülmeli, yaşanmalı. Nitekim biz de hanemizin kapalı olduğu, birbirimizden uzakta olduğumuz bu dönemde üretme, paylaşma, haberleşme ve dayanışma vesileleri yaratmaya devam etmeye çalışıyoruz.

Etkinliklerimizi, sohbetlerimizi internete taşımakla başladık. Kültürhane'de gerçekleşen etkinlikleri zaten sosyal medya kanallarımızdan canlı ve/veya banttan yayınlamaya özen gösteriyorduk. Şimdiki dönemde sohbetleri de internet ortamına taşımış olduk. Mesafelerin hatta hudutların ötesine geçen sohbetler düzenledik. Hem dostlarımızla hasret gidermiş olduk, hem de içinden geçtiğimiz bu olağanüstü günleri anlamaya ve ufuktaki yeni zamanları öngörmeye çalıştık.

Küçük salonumuzda izlemekten büyük keyif aldığımız buluşmaları da sosyal medyadan sürdürmeye çalışıyoruz. Engin Hocamızla müziği anlamaya, Aysun ile yerel basının emekçilerini ağırlamaya, VivaMersin ile yerel gündemi takip etmeye devam ediyoruz. Bu satırları okuduğunuz günlerde bu sohbetlere yenilerinin hatta farklı format ve içerikte olanlarının ekleneceğinin haberini de vermiş, internet ortamında ürettiğimiz ve paylaştığımız tüm bu içerikleri

youtube kanalımıza abone olarak günbegün takip edebileceğinizi de hatırlatmış olalım. [2]

Uzun zamandır hayalini kurduğumuz ve sabırsızlıkla beklediğimiz Çamlıbel Yürüyüş Haritası'nı da yayınlamıştık Mart ayında. Aynı şekilde haritalandırmayı planladığımız yeni güzergahları bir süre ertelemek zorunda kalsak da Çamlıbel haritamızı geliştirmeye ara vermedik. Bu rotadaki duraklara dair bilgilerin Arapça tercüme ve seslendirmesini yapabildik bu dönemde. Böylece yeni komşularımızın yerleştiği bu şehrin tarihini, kültürünü daha iyi anlayıp, uyum sağlamlarına bir nebze de olsa katkımız olacağını umuyoruz.

Ne mutlu ki fiziksel mesafelenme mecburiyeti dayanışmamızın eksilmesine sebep olamadı. Aksine yaptığımız çağrı ile birçok dostumuz civarlarında bulunup yardıma ihtiyaç duyanlara destek vermek üzere konumlarını paylaştı bizimle. Böylece yürüyüş haritamızın yanına bir de dayanışma haritası eklemiş olduk[3].

Dostlarımızın desteğinin eksikliğini de ne mutlu ki hiç duymadık. Bu zorunlu kapalı dönemimizin yaratacağı zararlara yönelik yardım önerisinde bulunan hatta bunu sunan birçok dostumuz oldu. Sağolsunlar, varolsunlar.

Ezcümle, mekanımız kapalı ama Kültürhane'nin meramı ve meşgalesi gözleriniz önünde, gönüllerimizin birliğinde hala capcanlı, yanışımızda. O yüzden inancımız, umudumuz hala baki çünkü daha çok

"Güzel günler göreceğiz, güneşli günler..."

[1] <https://www.evrensel.net/haber/400472/prof-dr-melek-goregenli-salgindan-once-de-esit-degildik-salginda-da-esit-degiliz>

[2] <https://bit.ly/kulturhane>

[3] <http://bianet.org/bianet/toplum/221794-simdi-dayanisma-aglari-orme-zamani>

KÜLTÜR HANE'DEN KISA KISA

"MÜZİĞİ ANLAMAK" 1 YAŞINDA: SEVDANIN SESİ VİYOLA

https://youtu.be/SXn_AedD25g

Mersin Oda Korosu Şefi Engin Aktuğ, Kültürhane'de düzenlediği "Müziği Anlamak" serisinin 1. yıl dönümündeki etkinliğinde viyolayı anlattı. Aktuğ, aralarında Johann Sebastian Bach ve Johannes Brahms'ın da bulunduğu bestecilerin eserlerini dinleterek bu etkiyici enstrümanın şiirsel anlatımını izleyicileriyle paylaştı. (5 Şubat 2020)

TURGUTREİS MAHALLESİ'Nİ BİLİR MİSİNİZ?

<https://youtu.be/euQH2chODDM>

Roman Mahallesi olarak da anılan Mersin'in Turgutreis mahallesi fotoğraflarla dile geldi. Mersin Fotoğraf Derneği'nin Belgesel Fotoğraf Atölyesi üyelerinin çektiği fotoğraflardan oluşan "Turgutreis'ten insan hikâyeleri" projesi ile ilgili yapılan söyleşide Galip Deniz Altınay'ın sorularını yanıtlayan projenin yürütücüsü Murat Çiçek, 2015'te kurulan atölyelerinin "kenti ve kentte yaşayanları anlamak, anlatmak" amacıyla yola çıktığını anlattı. Turgutreis Mahallesi yakın dönemde riskli ilan edilmiş olması nedeniyle ayrı bir öneme sahip. (7 Şubat 2020)

SUSMALAR İNAT YAŞASIN ŞUMULAR!

<https://youtu.be/tmE0mbyfp-s>

Mersinli şair Erdal Dalgıç, yeni şiir kitabı "Şumu'nun Güncesi"ni Kültürhane'nin düzenlediği edebiyat söyleşisi ile tanıttı. Şiir serüveninin en başından itibaren hep yanında olduğunu söylediği Kültürhane'de, hocaları, dostları ve okurları ile buluşan şair, yeni kitabından derlediği şiir dinletisi sonrası kitabını imzaladı. (14 Şubat 2020)

YABANDA YAŞAMAK ve BİTKİLERİ ÖĞRENMEK

https://youtu.be/IF_A3dPm1eA

Kültürhane'deki ÇİTTA Ekoloji Sohbetleri'nin konuğu "Bitkileri Öğrenmek" başlıklı etkinliğiyle Esra Güven'di. Kırsal yaşam deneyimlerini yazıyaban.com ile okuyucularına aktaran Güven, etkinlikte hem kentte bitkilerle ilişkilendirme biçimlerinin nasıl geliştirebileceğini hem de bitkilerin nasıl öğrenilebileceğini anlattı. 2010 yılında kentten kırsala taşınan ve Burhaniye ile Tarsus'tan sonra Silifke'nin 900 rakımlı Çukur köyünde yaşamaya başlayan Güven, amacının dinleyicilerini mekân değişikliğine ikna etmek değil kentte ya da kırsal bitkilerle doğru ilişkilendirme biçiminin nasıl kurulabileceğini anlatmak olduğunu söyledi. (15 Şubat 2020)

GÖSTERİŞSİZ, RAHAT, MANTIKLI BİR HALK FİLOZOFU: TERZİ NİYAZİ USTA

<https://youtu.be/kRYsTvCiHAI>

Tarih Sohbetleri'nde "Bir Kürt Devrimcisi Niyazi Usta" kitabının yazarı Ruşen Arslan, tarihçi, yazar Celal Temel'in konuğu oldu. Ruşen Arslan, Kürt siyasetinin en renkli figürlerinden Niyazi Usta'yı kitabından anekdotlar eşliğinde anlattı. Arslan, Niyazi Usta'nın kısa ömrüne sığdırdığı dopdolu yaşamını, siyasal çalışmalarını, yargılanmalarını, bir aydın ve politikacı olarak görüşlerini, dostlarından ve yoldaşlarından dinlediği kısa anılarını aktardı. (20 Şubat 2020)

YERELİN DENETİMİ: ZAPTİYE NEZARETİ'NDEN "BEKÇİ BABA"YA

<https://youtu.be/zVW7MSyZido>

Kültürhane'de Umut Sohbetleri'nin 24 Şubat'taki konuğu tarihçi Noemi Levy-Aksu'ydu. Söyleşide Osmanlı'da 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında kamu düzeni ve modern polis teşkilatının kuruluşunun konuşulduğu etkinlikte "bekçilik" gibi güncel tartışmalar da ele alındı. 2003'te Fransa'dan Türkiye'ye gelen ve barış imzacısı olduğu gerekçesiyle ihraç edilene kadar Boğaziçi Üniversitesi'nde ders veren Noemi Levy-Aksu, aynı zamanda Osmanlı İstanbulu'nda Asayiş (1879-1909) kitabının da yazarı. Levy-Aksu kitabında Osmanlı'da modern polis teşkilatının kuruluş sürecini inceliyor ve sadece doğrudan resmi kurumları değil bekçilik, kabadayılık gibi yerel denetiminde söz sahibi olan gayriresmî kurumları da araştırıyor. (24 Şubat 2020)

KÜLTÜR HANE'DEN KISA KISA

HER DEĞERİN BİR FİYATA KURBAN EDİLDİĞİ UYGARLIKTAKI 'SAĞLIĞIN SOSYAL HALİ'

<https://youtu.be/uh8xfsozmK0>

Sağlık Sohbetleri'nde Türk Tabipleri Birliği (TTB) üyesi, T24 yazarı, Doç. Dr. Osman Elbek ile yazarı olduğu "Sağlığın Sosyal Halî" kitabı ışığında masaya yatırıldı. Mersin Tabip Odası Başkanı Dr. Mehmet Antmen'in sorularını yanıtlayan Dr. Elbek, kavramsal tartışmalardan ziyade gündelik hayatın olgu ve yaşanmışlıklarını temel alarak her değer için fiyata kurban edildiği bir uygarlıkta, insanı ve sağlığı toplumsallık ilişkisi içerisinde aramaya çalıştı. "Sağlığın ne olduğu ile beden ne hâle geldiği" arasında güçlü bir bağ olduğunu ifade eden Elbek, bunların yaşadığımız toplumsal sistemdeki konumlarımızla yakından ilişkili olduğuna dair güncel örneklere başvurdu. (22 Şubat 2020)

MINÖR SİYASET ile "YAPABİLECEĞİMİZİ YAPMAK"

<https://youtu.be/d7PxVAKdYhs>

"Umut Sohbetleri"nin 25 Şubat'taki konuğu "Yapabileceğimizi Yapmak" adlı kitabın yazarı Onur Eylül Kara'ydı. Minör siyaset kavramının tartışmaya açıldığı etkinlikte, Türkiye'de minör siyaset ruhu taşıyan birçok deneyimin hikayesi de ele alındı. ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde başladığı yüksek öğrenimini yüksek lisans ve doktora yaparak tamamlayan Kara, doktora tezinin uyarladığı kitabı eşliğinde, birçok toplum ve siyaset kuramını yorumlayarak ve onları aşındırarak bir minör siyaset kavramsallaştırması ortaya koyuyor. (25 Şubat 2020)

KAHVEYE DAİR BİLİNMESİ GEREKENLER

Mithat Fabian Sözmen

https://youtu.be/wsNK_UTXnew

Kahvenin lüks olmaktan çıkıp genel bir tüketim maddesine dönüşmesiyle kahveciliğin boyutları da değişiyor.

Kahve hem dünya ekonomisinde hem günlük hayatımızda o kadar önemli bir yere sahip ki artık "kahve" deyip geçemiyoruz. Bir de "kahveoloji" var. Keyfekeder Sohbetler'in ilk konuğu Ümit Yazmacı, kahveolojiyi tarlalardan sofralarımıza ardında büyük bir hikâyeyle gelen kahveyi içinde sanatı da barındırarak anlama çabası, bir muhakeme tarzı olarak tanımlıyor.

Kahvenin tarihi ve ekonomi politişinin yanı sıra güncel tartışmaların da ele alındığı sohbetin geniş bir özeti internet sitemizden okunabilir, kaydı youtube kanalımızdan izlenebilir. O yüzden şöyle yapalım, ben kahveye dair merak edilen soruların yanıtlarını vereyim, siz daha fazla ayrıntı isterseniz internet sitemizi, karekodu kullanarak ziyaret edin.

Kahve dünyaya nereden ve nasıl yayıldı?

İlk kaynaklar bizi Doğu Afrika ülkesi Etiyopya'ya götürüyor. Oradan Yemen'in liman kenti Muha'ya (Mocha'ya adını veren) gelen kahve, Kahire ve İstanbul'dan sonra Viyana, Amsterdam, Paris'e ulaşıyor. Kahvenin yayılması özellikle Fransa ve Hollanda'nın sömürgecilik tarihiyle paralel ilerliyor.

Türk kahvesi hâlâ Yemen'den mi geliyor? Diğer kahvelerden farkı ne?

Hayır, çoğunlukla Brezilya'dan geliyor. Arabika çekirdeğinden üretilen, sert tadı, köpüğü ve sunuş biçimiyle ritüelleşen kahvenin sım demleme biçiminde yatıyor.

Dünyanın önde gelen kahve üreticileri ve tüketicileri kimler? Sektör kimin elinde?

En büyük üretici ülkeler sırasıyla Brezilya, Vietnam, Kolombiya, Endonezya ve Etiyopya. Kahvenin istediği yüksek yağış ve rakıma sahip olan bu ülkelerin en büyük tüketiciler arasında ise esamesi okunmuyor. O liste sırasıyla ABD, Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Japonya, Kanada, İngiltere... diye gidiyor. Kişi başına en yüksek tüketim İskandinav ülkelerinde. Sektörü kontrol eden şirketler arasında da ABD ağırlığı göze çarpıyor.

Ek bir bilgi, Financial Times'in araştırmasına göre 2.5 sterlinlik bir fincan kahvenin sadece 0.01 senti üreticiye gidiyor.

Bir, İki, Üç... Kahve nesilleri ne anlama geliyor?

Kahvenin lüks olmaktan çıkıp genel bir tüketim maddesine dönüşmesiyle kahveciliğin boyutları da değişiyor. 19. yüzyıl sonu, 20. yüzyıl başına tekabül eden birinci nesilde kahve, işçi sınıfı ve askerler üzerindeki etkisi nedeniyle hızlı çözünebilir ve hazırlanabilen bir hale getiriliyor. İkinci nesil, 1960'larda, Starbucks'ın da kurulmasını kapsayan süreç... Artık kahve işlevli olmanın ötesinde gündelik yaşamın "küçük zevk"lerinden biri. "Nitelikli kahve", "bilinçli tüketici", "üretici emeği" gibi sloganların etrafında şekillenen üçüncü nesil ise 21. yüzyılın başından bu yana gündemde.

BAK POSTACI YAZIYOR: MERSİN'DE İNSAN, ZAMAN ve MEKAN

Ulaş Bayraktar

<https://youtu.be/JMNPaxVVEE1>

"Selamlaşıyor, iyi akşamlar diyorsun. Önce içinden 'Bana bakın ben de buradayım' diyor, sonra dışından 'Aa sen de mi buradasın?' diyorsun. Herkes birbirine gülümserken 'Evet' diyor. Tam olarak kanaat getiriyorsun: "İşte ben, bu cemiyettenim"

Hatırlarsınız Edip Cansever "Ahmet Abi'ye" hatırlatır:

"İnsan yaşadığı yere benzer

O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer."

Peki bir kent neye benzer?

Kültürhane'nin bir merakı da bu soruya bir yanıt bulmak, bu mavi gözyaşlı, dalgalı bakışlı kentin hikayesini dillendirmek, dinlemektir. Bunun için Mersin Müstereklere sohbetleri, Kent Sohbetleri ve Hemşehrimsin Hikayesi buluşmaları düzenledik. 2020 başından itibaren de Yumuktepe Sohbetleri'yle bu çabamız yeni, derin bir nefes kazandı. Kentin geçmişini, değerlerini, kişilerini, örgüt ve organizasyonlarını konuşarak Mersin'in daha bir hemşehrismi olacağını umuyoruz.

Bu yeni serinin kolaylaştırıcısı Ziya Aykın 15 yıla yakın bir süredir Mersin'e dair en zengin içeriği barındıran Yumuktepe.com sitesinin kurucusu, yöneticisi. Dahası, kendisi Mersin'i en samimi ve en zarif biçimde anlatan bir kitabın müellifi. Babası Postacı Ziya Bey'in hayatını anlattığı "Postacının Son Mektubu" kitabı Mersin'in insanı, dönemleri ve mekanları hakkında olağanüstü bir ilham ve bilgi kaynağı.

Kitap sanıyorum Mersin'in yazdığı ya da Mersin'e yazılan en güzel mektup. Çünkü satırlarında gezinirken bir kentin sokaklarında dolaşıyorsunuz. Çünkü anlatılan "İştenden izin-aldığında da çıkıp şehri dolaşan" bir postacının hikayesi. Adım adım, pedal pedal gezilen, bilinen bir kentin hikayesi. Mersin'in bir balıkçı köyünden, 45-50 bin kişilik küçük bir kente oradan da bir metropole nasıl dönüştü-

ğünün anlatısı Postacının Son Mektubu.

Kentin sadece kendisi de yok Ziya Bey'in öyküsünde. Bu kentin insanları da var bol bol çünkü kentin adreslerini, sokaklarını itfaiyeciler de iyi bilir ama postacılar o adreslerde oturanların hayatlarını, hikayelerini de bilir. Girit'ten balıklarını getiren göçmenin hikayesi de onlardadır, gümrük muhafaza memuru amigo Pırpır Yaşar'ın, Deli Kerim'in öyküleri de...

İşte bu mekan ve insan mekanlarını bilerek bir kentin hemşehrismi olunuyor herhalde. Ziya Aykın bir yazlık sinema seyircisinin ruh halini anlattığı satırlarla aslında böylesi medeni bir kentlilik tarifini de yapmış, bu satırlarla ona çok kıymetli bir katkı sunmuş oluyor:

"Selamlaşıyor, iyi akşamlar diyorsun. Önce içinden 'Bana bakın ben de buradayım' diyor, sonra dışından 'Aa sen de mi buradasın?' diyorsun. Herkes birbirine gülümserken 'Evet' diyor. Tam olarak kanaat getiriyorsun: "İşte ben, bu cemiyettenim" (s. 163).

"İşte ben o cemiyettenim" duygusu hemşehrilik bağının da en sade ifadesi aslında. Tüm üyeleri birbirine benzeyen, aynı düşünen, aynı davranan bir cemaat değil, farklılıkları ile zengin, bu çoğulculuğu kabullenışı ile medeni bir yaşam alanı şehir. Ve yaşam alanının bir parçası hissetme, diğerleri ile bu hissi paylaşabilme ayrıcalığı ile hemşehrismi.

Tüm zenginlikleri, kültürü ve beşeri sermayesine rağmen zaman zaman haksızlık düzeyinde kent kültüründen yoksun olduğuna dair ithamlara şahane bir mektupla cevap veriyor Aykın.

Bu mektup hepimize, aman diyeyim okumazlık etmeyin.

TARİHTE BU AY / NİSAN

Nisan 1924

Yunanistan ve Girit'ten mübadil Müslüman kabileleri vapurlarla Mersin'e geldi. Kızılay tarafından 50 yataklı hastane kuruldu.

25 Nisan 1929

Valilik başkanlığında Verem Mücadele Cemiyeti kuruldu.

25 Nisan 1936

Çocuk Esirgeme Kurumu'nun Gürbüz Çocuk Müsabakası Halkevi'nde yapıldı.

3 Nisan 1942

Mersin Liman İşleri İnhisarı TAŞ tasfiye edildi.

23 Nisan 1944

Halkevi önünde Atatürk anıtı açıldı.

27 Nisan 1944

İçpak firmasının fabrikalarını Çukurova Sanayi İşletmeleri satın aldı.

21 Nisan 1951

İstasyon – Plaj arasında taksi dolmuş çalışmaya başladı, ücret 25 kuruş.

29 Nisan 1951

Nejat vapuruyla 370 göçmen daha geldi.

18 Nisan 1954

Milletvekili seçimleri için Mersin'e gelen İsmet İnönü'nün kürsüye çıkması ve konuşması engellenmeye çalışıldı.

27 Nisan 1960

Mersin Limanı hizmete açıldı.

Nisan 1962

Ataş Anadolu Tasfiyehanesi üretime başladı.

28 Nisan 1966

Beynelmille Lions kulübünün Mersin şubesi açıldı.

28 Nisan 1969

Yeni Mahalle'deki gecekondu semtinde çıkan yangında 300 kadar gecekondu yandı.

Nisan 1992

İçel Sanat Kulübü Bülteni ve Mozaik dergisi yayımlanmaya başlandı.

GİRİTLİ MERSİN

Mithat Fabian Sözmen

Mübadillerin travmaları hiçbir zaman unutulacak noktaya gelmedi belki ama şurası kesin, onlar artık sadece Giritli değil Mersinli Giritliler ve bildiğimiz haliyle Mersin de artık biraz Giritli.

Yarı meşhur bir Mersin fıkrasında denir ki bundan 90 yıl önce hayvanına ot bulmakta zorlanan "yerliler" bir eşeğin boynuna "Giritliler geldi aç kaldım" yazılı bir arzuhal asıp kaymakamın kapısının önüne bırakmışlar. Fıkra dediysem, öyle "Tarsus yılanından Mersin yalandan" mevzu değil, esaslı vaka ama fıkra gibi, güleriz ağlanacak halimize misali!

Gündüz Artan'ın İçel Sanat Kulübü Bülteni'ndeki "Giritlilerin Mersin'e ilk Muhacereti" makalesinde yazıya döktüğü bu olaya ilişkin Giritli mübadil Mehmet Arseven de şöyle söylüyor: "Giritliler geldi, merkeplere ot bırakmadılar dediler. Bizim ana da gidiyordu ot mot toplamaya. Eğer ki bu lafı söylemeseler, gururlarına dokunmasalardı, Mersin halkı birçok ot çeşidini öğrenmiş olurdu. Marata, arapsaçı, asgolibus, şevketbostan böbreklere çok faydası var."*

Anlayacağınız o günün Suriyelileriydi Giritliler ya da şöyle söyleyelim bu hikâye, mübadil Giritlilerin otları yemeklerinde kullanma sevgisi kadar göçmen düşmanlığının da ne kadar köklü olduğunu anlatıyor.

Mübadil hayatın zorlukları

Mersin'e 1899 ve Ocak-Nisan 1924'te olduğu gibi kabileler halinde, gemilerle getirilen Giritliler için yeni hayatları hiç kolay başlamadı. Malını, mülkünü, toprağını, sevdiğini (geride Rum aşkını bırakmak zorunda kalanların sayısı az değil) bırakıp başka bir diyarda yaşamaya zorlanan Giritliler, mübadele anlaşması gereği Yunanistan'ın yolunu tutan Rumlara yerine getirilmişti. Ancak terk edilmiş Rum evlerinin çoğu yerli halkın işgali altındaydı, dolayısıyla onlarla karşı karşıya gelmek ciddi bir gerilim sebebiydi.

1899'da 50 ev ve bir cami inşa edilerek kurulan İhsaniye Mahallesi has mekânlarıydı.

Giritliler sözde Rumlara yerine gelmişti ancak buradan gönderilenler Mersin'in sosyoekonomik yaşamında önemli nüfusa sahip kimselerdi. Çoğu çiftçi olan Giritlilerin ise ne böyle ayrıcalıklı bir geçmişi vardı ne de gemiden beraberlerinde dev bir travmayla inmiş halleriyle o boşluğu dolduracak mecalleleri.

İlk kuşak için dil büyük bir sorundu çünkü 19. yüzyılın son 30 yı-

lında adada artık resmi dil Rumcaydı. Bu, Giritlilere karşı "gavur", "Yunan bozması" gibi söylemlerin kullanılmasını kolaylaştırıyordu.

Mersin'e kattıkları

Yine de Giritliler kısa sürede Mersin'in önemli bir parçası haline geldi. Kilikya'nın kadim ama unutulmuş faaliyeti zeytinciliği yeniden canlandırdılar, ilk zeytinyağı fabrikalarını kurdular. Mersin'de Türk kahvesi deyince akla gelen Arabağa, 1926'da "Arap ağa" lakaplı mübadil Nuri Uçar tarafından açıldı ve bugünlere kadar geldi. Keçi sütleri, meşhur otları, otlu yemekleri, mezeleri, meyhaneleri Çukurova'nın vazgeçilmezi oldu. Yani Arseven'in dediği gibi Mersinliler de böylece eşeklere yedirilmek dışında otların pek çok faydası olduğunu öğrendi.

Mübadillerin travmaları hiçbir zaman unutulacak noktaya gelmedi belki ama şurası kesin, onlar artık sadece Giritli değil Mersinli Giritliler ve bildiğimiz haliyle Mersin de artık biraz Giritli.

*Kaynak: Fahriye Emgili – Türk-Yunan nüfus mübadelesinin Mersin'in sosyoekonomik yapısına etkileri

BİR HAYATA ÜÇ GÖÇ SİĞDİRMAK... FATİMA ŞEYH ABDİ'NİN HİKAYESİ

Burçak Görel

<https://youtu.be/7LQwmlr4C1c>

Fatima, Afrin'de Kürt olmanın, Halep'te muhalif olmanın, Erbil'de Suriyeli olmanın, Türkiye'de göçmen olmanın; bir de üstüne tüm bunları bir kadın olarak yaşamının hissettirdikleri ve getirdikleriyle anlatıyor.

Kültürhane, Maya Derneği'nin düzenlediği "Göç(men) Hikayeleri" serisinin ikincisinde Fatima Sheikh Abdî'yi ağırladı. Fatima bir hayata sığdırdığı üç ayrı göç hikayesini, hayatının kırılma noktalarını ve Afrin'den Mersin'e uzanan yolculuğunu anlattı. Yasaklı iç göçü, savaşa ise dış göçü yaşayan Fatima, çok kimlikli "ötekiliğin" gölgesinde hayatta ve ayakta kalmanın hikayesini dinleyenlerle paylaştı.

Fatima, Suriye'nin Afrin şehrine bağlı Midanki köyünde dünyaya gelmiş Kürt bir kadın sanatçı. Hikayesini anlatmaya başlamadan önce geldiği yere, çizdiği resimlere ve hayatına dair fotoğraflardan oluşan bir videoya başlıyor söyleşisine. En çok da Midanki ve Afrin'e dair fotoğraflar... Zeytin ağaçlarının kapladığı, üzüm salkımlarının dallarını kırdığı, doğal güzellikleriyle göz dolduran bir köy Midanki. Sonradan öğreniyoruz, Fatima da en çok doğasını sevmiş oralarn; hatta bu sebeptendir ki aslında ufak bir seyahat için geldiği Mersin'e yer-

leşme kararı almış. Biraz köyüne, biraz da Afrin'e benzetmiş Mersin'i. "Mersin küçük yer" diyor Fatima. Hatta "Bu kadar küçük bir yerde bu kadar çok Suriyeli... Mersinlileri de anlıyorum" diye ekliyor. Fatima bu sözleriyle bize bir zamanlar unuttuğumuz, belki bizden alınan, çalınan, unutturulan bir şeyi hatırlatıyor. Bir arada yaşayabilmek için ihtiyacımız olan yaklaşımın ve kurulacak dilin reçetesini...

İlk göç: "Kürtlere eğitim vermek yasaktı"

Fatima'nın ilk göçü, bu topraklarda yaşayan insanlar için oldukça tanıdık bir hikayeye dayanıyor. Afrin'in doğusunda kalan Midenki isimli bir Kürt köyünde, öğretmen bir babanın kızı Fatima. O yıllarda Suriye'de Kürtlere ve Kürtlerin yaşadığı bölgelere eğitim vermek yasak. Bu nedenle Fatima ve ailesi 1990 yılında, Fatima henüz dokuz yaşındayken köyleri Midenki'yi terk edip Halep'e göç etmek zorunda kalıyor. Halep'te eğitimini tamamlıyor, evleniyor. Fatima'nın eşi ve muhaliflerden olan kayınpederi hakkında tutuklama kararı çıkıyor. Bu karar ile Fatima için yeni bir göçün kapısı açılıyor. Halep'ten Erbil'e doğru...

İkinci göç: "Göçmen olmak her yerde zor"

Fatima ilk dış göçünde yaşadığı bu diasporayı "Soraniler Kürtleri ikinci sınıf insan olarak görüyordu. Göçmen olmak her yerde zor." diye anlatıyor. Aynı dönem Şam'da başlayan protestolar ve Suriye'de baş göstermeye başlayan savaş sonucu rejim atmosferi sakinleştirmek adına bazı tutsakları serbest bırakıyor. Fatima'nın kayınpederi tahliye olmasına rağmen ülkesini terk etmiyor ve sokakları dolduran protestoculara katılıyor. 7 Ekim 2011 tarihinde öldürülüyor. Suriye'de başlayan savaş Erbil'de ki hayatlarını etkiliyor ve bir göçün eşliğine sürüküyor Fatima'yı. Yaşamlarımızın keşiştiği hikayeye: Erbil'den Türkiye'ye...

Üçüncü göç: "Sadece merhaba ve nasılsın demeyi biliyorduk"

Fatima'nın Türkiye'deki göçmenlik hikayesi, Türkiye'de yaşayan milyonlarca göçmenin uzun yıllardır yaşadığı, Türkiyelilerin ise sayısız kez sokakta karşılaştığı, gazetede okuduğu, komşusunda gördüğü hikayeye oldukça benziyor. En büyük sorun dil. "Türkiye'de hayatımızı en çok Türkçe bilmemek zorluyordu. Sadece "merhaba" ve "nasılsın" demeyi biliyorduk." diyor. Türkiye'de iş olanakları çok az. Suriyeli göçmen bir kadın için çok daha az. Şehri ve insanları tanıdıkça kendi işini kurmaya karar veriyor. Elindeki maddi manevi tüm imkanları kullanarak açıyor "Venus Çiçekçilik". Üç yılın sonunda ekonomik sebeplerden dolayı çiçekçi kapanıyor. Fatima işsizlik

ve sürekli değişen işler arasında yaşamaya devam ediyor.

"Kalıplaşmış bir yargı vardı Suriyeli kadınlara dair"

Tanıştığı insanların ilk olarak hep aynı soruları sorduğunu söylüyor Fatima. İlki "Ne zaman başörtünü çıkarttın?" ikincisi ise "Sigara içmeye ne zaman başladın?" Fatima "Herkeste bir şekilde aynı fikir oluşmuştu. Kalıplaşmış bir yargı vardı Suriyeli kadınlara dair. Oysa biz öyle değiliz. Birçok Suriyeli kadın var; kitap okuyan, bilinçli, yazar, şair, oyuncu..." diye anlatıyor hissettiklerini.

Belirsizlik, değişen kurallar, çalışma izninin olmaması, seyahat özgürlüğünün olmaması... "Biz yaşamımızda ileriye dönük planlar yapamıyoruz. Bugün bir kural çıkıyor ve hayatımız değişiyor. Bizim hayatlarımız artık siyasetin konusu" diye özetliyor Fatima Türkiye'deki hayatını.

Kültürhane'de, bu coğrafyanın, Mersin'in, Maya'nın içinde barındırdığı farklı milletlerin dilleri yükseliyor. Kürtçe, Türkçe, Arapça soruyor, konuşuyor insanlar... Fatima, Afrin'de Kürt olmanın, Halep'te muhalif olmanın, Erbil'de Suriyeli olmanın, Türkiye'de göçmen olmanın; bir de üstüne tüm bunları bir kadın olarak yaşamının, hissettirdikleri ve getirdikleriyle anlatıyor. O anlattıkça diller birbirine daha çok karışıyor, bizler daha çok yaklaşıyoruz birbirimizi anlamaya. Sonra ayrılıyor Kültürhane'den, Fatima'nın Mersinlileri anlayabilen naifliğinin içimize attığı tohumla...

BAHARI KOVALAYAN GÖÇMEN ARICILARIN BAL YOLCULUĞU

Burçak Görel

<https://youtu.be/RNiyglTbvDE>

“Göç yolumuz hep değişir. Mesela Mersin’in dağ köyündeydik, duyduk ki aşağılarda çiçek açmış; yüklendik kovanları oraya götürdük”

Yüzyıllardır “mucize”leriyle insanların ilgi odağı olmuş arılar ve onlarla birlikte yılın yansını evlerinden uzakta geçiren, nerede çiçek açıyorsa oraya göçen arıcular... Bu arıcılardan biri olan Nurcan Özcan, Kültürhane “Ekoloji Sohbetleri”nin konuğu oldu. Kraliçe arı ve bal yetiricisi Özcan, “aile mesleği” dediği arıcılığın inceliklerini, arı ailesinin ilişkilerini ve baharı kovalayan göçmen arıcuların bal yolculuğunu dinleyicilerle paylaştı.

Her şey Kraliçe Arı için

Nurcan Özcan, arıcılardan bahsedebilmek, onları tanıyabilmek için öncelikle arı ailesini tanımamız gerektiğini söylüyor ve dinleyicileri arıların özenli, bir o kadar da ilgi çekici hayatına doğru bir gezintiye çıkarıyor...

Özcan’ın anlatımına göre; kimimizin yalnızca plastik ambalajlar

içinde, kimimizin sofrada, daha şanslı olanlarımızınsa doğada gördüğü petekler insanı hayrete düşürecek bir hiyerarşiye, disipline ve özveriye ev sahipliği yapıyor. Arı kolonilerinde üç çeşit arı bulunuyor; kraliçe arı, erkek arı ve işçi arı. Kraliçe arı her şeyin başında. Her şey onun için var. O, arı neslinin devamını sağlayabilecek yeteneğe sahip yegane varlık. Erkek arılarsa yalnızca üreme aşamasında kullanılıyor, üreme gerçekleşikten sonra ya ölüyorlar ya da işçi arılar tarafından ölüme terkediliyorlar. Bahsi geçen işçi arılarsa dişi arılar. Üreme özellikleri bulunmadığından olsa gerek “dişi” yerine “işçi” diye anılırlar. Bu arılar üreme kabiliyeti olan kraliçe anının selameti için yaşıyor, onu besliyor, koruyor kovanın tüm işini yapıyorlar. Kovan içinde her arının bir görevi var. Kimisi “mıntıka temizliği” yapıyor, kimisi “bebek bakıyor” kimisininse görevi kraliçe arıyı beslemek. Ama esas olan sonsuz bir döngü içerisinde bin bir titizlik ve emekle hayata geçirdikleri, doğanın can suyu polen taşıyıcılığı...

“Biz üç mevsim baharı yaşıyor, her gittiğimiz yerde yeniden başlıyoruz”

Arıcılığın zahmeti, arıların çektiği zahmetten geliyor olacak ki, arı ve bal yetiştiricileri yıl boyunca bu döngünün en verimli şekilde sonuçlanması için şehirden şehre göç ediyor. Nurcan Özcan da

onlardan biri ve çocukluğundan beri ailesiyle beraber karavanının arkasına yüklediği kovanlarla bahara göre hazırladıkları rotayı geziyor. “Biz üç mevsim baharı yaşıyor, her gittiğimiz yerde yeniden başlıyoruz” diyor bu yolculukları için.

Sekiz ay süren yolculuklarının ilk durağı Mersin. Mersin’le de bu sayede tanışmış, “Arılarımızı uzun yıllardır Mersin’de kışlatıyoruz” diyor Özcan. Yani arılar Mersin’de kışa hazırlanıyor. Mersin, Mart ayında başlayan baharı, çiçeğin, nektarın bol olduğu doğası ile verimli bir şehir arıcular için. Mersin’den sonra Özcan ve ailesi “ara mevsim” dedikleri dönem için Diyarbakır, ardından da Çorum’a gidiyor. Baharın sona ermesi ile birlikte memleketleri Sivas’ın yolunu tutan aile bal sağımını Sivas’ın yaylalarında gerçekleştiriyor. Martta başlayan bal yolculuğunu Ağustos ayında tamamlıyor arıcular. Özcan tüm bu yolculuğu “Göç yolumuz hep değişir. Mesela Mersin’in dağ köyündeydik, duyduk ki aşağılarda çiçek açmış; yüklendik kovanları oraya götürdük. Zaman zaman Karadeniz’e, Muğla’ya da düşer yolumuz. İşimiz çok zor ama her gittiğimiz yerde yeni kültürler, yeni hayatlar tanıyoruz” diyerek anlatıyor.

“Arıcılık neden kadın işi olmasın?”

Nurcan Özcan’ın yolu, Mezitli Kadın Üretici ve İşletme Kooperatifi sayesinde düşüyor Kültürhane’ye. Özcan, Mezitli’de kadınları üretime teşvik etmeyi ve kadınlara istihdam desteği sunmayı hedefleyen kooperatifin ilk üreticilerinden. Söyleside Kooperatif başkanı Prof. Dr. Ayşe Gül Yılgör’ün sorularını yanıtlayan Özcan’a yöneltilen sorulardan ilki “Arıcılık bir kadın işi mi?” oluyor. Özcan’ın cevabı ise oldukça net: “Neden olmasın?” Nurcan Özcan, oldukça keyifli olduğunu ve her gün yeni bir şey öğrendiğini söylediği mesleğini özellikle kadınlara tavsiye ediyor.

Yeni tartışmalar: Arılar için zorunlu göç

Kültürhane sohbetlerinin mayasında vardır; her yeni sohbet yeni tartışmaları, fikirleri beraberinde getirir. Nurcan Özcan’ın dinleyicilerle paylaştığı mesleki birikimi ve yaşam pratiği de yeni so-

ruların yükselmesine neden oldu. Arıların mesleklerinin devamı için hayata geçirdikleri göçün, arılar için doğal bir göç olmadığı fikri “İnsana ait olan bu göç ve insanın ekonomik faaliyeti, aslında arılar için zorunlu göç demek midir?” sorusuna zemin hazırladı. Ekosistemin doğal dengesini korumak ve arıların yaşamının devamını sağlamanın esas alındığı bir arıcılık sistemine vurgu yapılan söyleşi, akıllarda insan ve doğa ilişkisine, doğaya entegre hayatlara, birlikte yaşamak ve sömürü arasındaki ince çizgiye dair birçok soru ve fikir bırakarak sona erdi.

CORONA GÜNLERİNDE KENTE AŞIK OLMAK

Özlem Özgür Arkan

İçinde yaşayan binlerce insanın kendini ha bire yaylasına denizine ormanına attığı bu güzel kentin şehir hayatı neden bu kadar donuk sahipsiz diye düşünmemek mümkün mü?

Yoğunluğu son 2 seneye yayılan 5 yıllık ÇİTTA maceramız yereldeki ekolojik farkındalığa elden geldiğince destek sunabilmek adına gönüllü bir birliktelik olarak çıkmış idi yola.

Görebildiğimiz kadıyla, gıda egemenliği ve gıda güvencesi memleketin önemli bir diğer sorunuymuş ve "elimizden geleni yapmaktan geri durmayalım" diye diye...yürüdük, durduk, koştuk. Geçen sürede onlarca söyleşi, pek çok çiftçi ziyareti, bir miktar atölye, iki festival bir şenlik, pek çok okul ve meslek grubu ile sohbet derken yerele değmenin en faydalı yollarından birinin de yerel basın ekolojisi haberleri açısından okumak olduğunu fark ettik.

Ve halihazırda var olan, youtube Caretta yayınlarımızı deforme edip ekolojik haberleri sunabileceğimiz bir formata dönüştürdük. Bir hafta derlediğimiz yerel gazete haberlerini okuduk bir hafta konuk ağırladık. Sevgili Sema'nın mesleğinden gelen görüşü sıklıkla yazılmayanlara da erişebilmemizi sağladı. Bazı sevgili takipçilerimiz yayınlarımızdaki hataları, incitmeden nazikçe ifade etti, geri plandan destek oldu. Bilgisine başvurduğumuz pek çok konduğumuz zamanını bizle paylaştı. Sevgili Kader kayıtlarımızı itinayla aldı düzenledi.

Gördük ki, ulusal basında işittiklerimizin misliyle sorun Mersin'imizin de başında bela.

Türkiye'deki 2. ağır kimya sanayi hazırlığından tutun da, deniz ekosistemini baltalayan balık çiftliklerine, orman arazilerinin tahribatından tersane yapımına; gözden çıkarılmış, ne olacağına bir

türlü karar verilemeyen sahipsiz bir kent imajı belirdi önümüzde. Turizm kenti mi sanayi mi?

İçinde yaşayan binlerce insanın kendini ha bire yaylasına denizine ormanına attığı bu güzel kentin şehir hayatı neden bu kadar donuk sahipsiz diye düşünmemek mümkün mü? Tanımadığımız için mi sevmiyoruz, sevmediğimiz için mi koruyamıyoruz? Nasıl kırılır bu sürekli kaybediş?

Acaba gazete okuyarak devrim yapabilir miyiz? Ya da evde ekşi mayalı ekme yaparız? Haftasonları AVM'ye değil de ormana giderek?? Metal kutularla değil de iki tekerle sokaklarda gezinsek bu şehri biraz daha sevebilir miyiz, sahip çıkabilir miyiz?

Kırdan çalınmış bir miktar arazi üzerinde sıkış tepiş yaşıyoruz binlercemiz.

Onca betona rağmen, baharın coşkusunu görmemek elde mi peki? Mümkün olan her sahipsiz toprak parçasından yaşam taşıyor şu günlerde, benim gözlerimden kalpler fıskırıyor!! İsrırganlar, ebeğümecileri, eşek dikenleri süslüyor sokağımızdaki peyzaja kurban gitmemiş yeşil alanları. Geçtiğimiz günlerde dağlardan baktım şehre, sahile doğru yığılmış binaların üstüne üstüne yürümüş ormanları görünce "keşke yuturse" diye düşündüm, bir büyük balık şu küçük kenti ham ediverse... biz bir ağacın gölgesinde, rüzgarın sesinde uyuyup kalsak.. olmaz mı acaba?

İTİNAYLA KATLEDİLMİŞ KENT: MERSİN

Sema Uğurlu Canpolat

1985 yılında yerel yönetimin hazırladığı planlar kent bütününe yönelik olmamış, bölge veya parsel bazında çalışmalar yapılmıştı. Bu şu anlama gelmekteydi, yolunu bulan parseline çevresi ile uyumsuz yüksekliklerde bina yapabilecekti.

İngiliz Kaptan Beaufort 19.yy başı Akdeniz kıyılarına gerçekleştirdiği keşif gezisi sonrası yazdığı yapıtında Mersin'i şöyle tanımlar: 'Küçük bir ırmağın yakınında kıyıdaki birkaç kulübeye yerlilerin Mersin adını verdikleri yer...'

Beaufort'un gezisinden 20 yıl sonra Mısırlı İbrahim Paşa Çukurova'yı işgal etmiş, tarımın gelişmesi için çalışmalar yapmaya başlamıştı. Artan tarımsal üretime paralel olarak Mersin'de kurulmaya başlanan ahşap kazıklı iskeleler Mersin'in tarih sahnesine çıkmasında önemli etken olmuştur. Tren istasyonundan kente gelen ürünler kıyıya paralel bir caddeden (İstasyon Caddesi) taşınarak iskelelere dağıtılıyordu. İskelelerin çocuğu Mersin artan iş hacmi ve nüfusuyla yapılaşmaya, şehrin mimari kimliği de bu dönemde oluşmaya başlamıştı. 1938'de H. Jansen hazırladığı planda şehrin öncelikle bir liman şehri olduğunu dolayısıyla yoğun bir ticari faaliyet ürettiğini ortaya koymuş, mevcut kent merkezinin korunması gerektiğini belirtmiş, Mersin'i deniz ile direkt ilişki kuran bir şehir olarak tanımlamış, konut ağırlıklı gelişme bölgelerini de bahçe şehir anlayışı ile tasarlamıştı.

1963 yılında merkezi idare tarafından hazırlanan planda tarımsal toprağın korunması amaçlanmış, ancak ne kadar geniş yol o kadar yüksek bina mantığıyla şehrin silüetine ilk darbe vurulmaya başlanmıştı. 1985 yılında yerel yönetimin hazırladığı planlar kent bü-

tününe yönelik olmamış, bölge veya parsel bazında çalışmalar yapılmıştı. Bu şu anlama gelmekteydi, yolunu bulan parseline çevresi ile uyumsuz yüksekliklerde bina yapabilecekti. Buna izin verilince etrafındaki parseller de aynı hakkı almak için uğraşacaktı. Ne kent silüeti ne çevre ile uyum, Jansen'in üzerine basa basa belirttiği denizle ilişki kimsenin umurunda olmamış, sahillerimiz doldurulmuş Mersin denizden koparılmış, güzelim narenciye bahçeleri yerini yüzme havuzlu sitelere bırakmaya başlamış, şehir çoktan kimliksiz bir beton yığına dönmüştü.

2020 yılında hala kent bütününe ele alan, kentin potansiyellerini değerlendiren, iklim krizini umursayan, ekolojik endişeleri olan, tarım alanlarını koruyan, kentin gelecek vizyonunu çizen bir kent planı yok Mersin'in. Bir arkadaşım sohbet sırasında 'İtinayla katledilmiş kent Mersin' dedi. Sizce de öyle değil mi?

“MADEM YALNIZ DEĞİLİZ BİZE BİR ŞEY OLMAZ”*

Bediz Yılmaz bediz_yilmaz

Gıda toplulukları asla sadece gıda topluluğu değildir, zira her ne kadar amaç temiz ve sağlıklı gıdaya ulaşmak olsa da, bu toplulukların ortaya çıkardığı etki gıda meselesini aşar.

Corona virüsünün giderek artan bir şiddet ve korku dozuyla tüm dünyayı ve bizi etkisine aldığı bu günlerde, yazıma sevgili çiftçi abimiz Ali'nin mektubunu paylaşarak başlamak istiyorum.

“Sevgili arkadaşlar, ülkemiz ve tüm insanlığın tüm dünyanın zor günler ve zor bir süreçten geçtiği bu zamanlarda eğer ki başımız sıkıştığında, nefes almak istediğinde SOT, Kuzey Adana, Mersin ÇİTTA grupları olarak sizlere ve tüm müşkülde kalan arkadaşlarımıza kapımız sonuna kadar açıktır. Evimiz yetersiz ise aramız yeterlidir. Şurda sıcak günlere ne kaldı ki hepinizi misafir ederiz. Kamp çadırları kurarız. Bölgemiz izole bir bölge sadece bir firma ve biz organik tarım yapıyoruz. Su ücretsiz. Sobada yakılan odun ücretsiz. Beraber çalışır eker dikeriz sebze ücretsiz. Kendi ihtiyacımızı karşılıyoruz. Bu zor ve garabet günler geçene kadar her şeyi paylaşabiliriz. Sevgi ve saygılar, Çiftçi Ali.”

Bu yazının konusunu kolektif eylemek olarak belirlemiştik ilk yazımın sonunda. Aklımda, kentlerdeki birbirinden uzak ve doğadan kopuk bireylerin doğaya ve doğal olana yaklaşma çabalarında topluluk haline gelmesinin hem önemini hem de imkanlarını anlatan bir yazı vardı. Ama Ali abinin mektubunu okuyunca, benim belki de sayfalarca yazsam anlatamayacağım bir şeyi müthiş bir güzellikle aktardığını gördüm. Yaşadığımız zamanın gıdasal ve ekoloji krizlerine karşı çözüm herkesin kırsala yerleşmesinde değil, bu zaten mümkün olmadığı gibi herkesin arzu edeceği birşey de değil. Çözüm bağlar kurmakta: herkesin yaşadığı yerelde kendi küçük topluluklarını kurarak, o yerelin kırsalında temiz üretim yapan çiftçileri bulup onların ürünlerini alması, bu sayede o çiftçilerin yaşamasına destek olduğu gibi, kendisinin de zehirsiz gıdaya ulaşmasında. Gıda toplulukları asla sadece gıda topluluğu değildir, zira her ne kadar amaç temiz ve sağlıklı gıdaya ulaşmak olsa da, bu toplulukların ortaya çıkardığı etki gıda meselesini aşar. Aslında şöyle demek daha doğru olacak; gıda zaten asla sadece gıda değil. Gıdanın nasıl üretildiği, tüketiciye nasıl ulaştırıldığı ve kimler

tarafından nasıl tüketildiği toplumların en temel meselesidir; bölüşüm, eşitsizlikler, olası dayanışma veya çatışmalar da hep buradan çıkmaz mı? Gıda toplulukları, kapitalist dünyanın tam göbeğinde başka bir dünyanın mümkün olduğunu usul usul gösteriyorlar. Bu düzende ayakta kalması mümkün olmayacak küçük çiftçiler bu sayede zehirsiz üretim yapıyor, devasa dağıtım ağlarından ve binlerce kilometre yollardan geçmeden gıdalar tüketiciye ulaşabiliyor, kentte yaşamasına rağmen insanlar daha tarladan bir kaç saat önce toplanmış bir ürünü sofrasına koyabiliyor... Bunu mümkün kılan da kırsalın ve kentselin arasında bağlar kurmak ve örgütlenmek. Ekoloji literatüründe buna “türeticilik” deniyor; yani tüketici iken bile üretim boyutunu gören gözetin bir konumda yer almak, her gıdaya eşit muamele yapmamak, üretim sürecine müdahil olmak, endüstriyel gıda sisteminin dişlileri arasına çomak sokmak.

Ali abi, Adana ve Mersin’de yıllardır yılmadan türeticilik yaparak bu ağları ören gıda topluluklarının üyelerini arazisine, orada birlikte yaşamaya ve birlikte üretmeye davet ediyor mektubunda. Onu yıllardır yalnız bırakmayan insanlara, yalnız değilsiniz diyor, bu arazi, bu dünya hepimizin evidir, hepimizi besler diyor. Ancak birlikte olduğumuzda gerçek bir çözüm üretebileceğimizin bilincine varmak zorundayız, ancak yalnız değilsek bize birşey olmaz çünkü.

Kültürhane kurulduğu günden beri Mersin’deki tek gıda topluluğu olan ÇİTTA’ya (Çukurova İnsan Tohum Toprak Atölyeleri) evsahipliği yapıyor. ÇİTTA’nın haftalık toplantıları ve film gösterimi veya ekolojik sohbet gibi etkinlikleri burada gerçekleşiyor, zaman zaman ürün dağıtımları da burada oluyor. Fakat hem Kültürhane’nin hem de ÇİTTA’nın Adana’daki benzer yapılarla çok yakın ilişkisi var. Adana’da ÇEYİ (Çukurova Ekolojik Yaşam İnisyatifi) ve Banadura adlı iki gıda topluluğu ve bir de, sağlıklı gıda denince akla ilk gelen, ekoloji ve temiz gıda adına dar alanda dev paslaşmalar yapan Geko Kafe var.

Malumunuz olduğu üzere bu köşenin amacı başımıza gelecek olan (hatta bizatihi gelen) ekoloji, sağlık ve bilumum felaketler karşı-

sında kendi köşelerimize sinip kalmamamızı sağlamak ve her birimizin kendi yanımızdan yöremizden başlayarak birtakım adımlar atabilmemiz için olası yollar önermek. Bu anlamda, gıda toplulukları, kentte yaşayanların temiz, sağlıklı ve zehirsiz gıdaya ulaşmaları için en güzel yol. Artık apaçık ortada, küçük topluluklar olarak kendi gıdamız (ve başka ihtiyaçlar) için ne kadar iyi örgütlenirsek, felaket zamanlarını nispeten az zararla karşılamak için o kadar donanımlı oluruz. Bakın atlatmak demiyorum, zira bu zamanların geçip gidecek birer dönem olmaktan çok alçalıp yükselen dalgalar halinde artık hayatlarımızı etkileyecek olgular olduğunu düşünüyorum. Yani bu virüs gidecek, sel gelecek, o gidecek kuraklık gelecek... Ne geleceğini tam olarak bilemesek de kendimizi sürekli tetikte ve hazır tutmamız gerekiyor. Dolaplarımızı kilolarca erzak ile doldurarak değil kesinlikle, kolektif bir örgütlenme yoluyla üreticilerle bağımızı kuvvetlendirerek ve dahi, kendimiz üretici olmayı öğrenerek.

Mersin bu anlamda en şanslı kentlerden biri belki de; zira pek çok kişinin ya evinin yanında ufak bir bahçesi var, yahut yayla veya yazlık evinin yanında. Bunların hiçbirisi yoksa da, kent içerisinde henüz yapılaşmamış irili ufaklı boş alanlar mevcut; bir kısmı belediyelere ait, bir kısmı özel mülk, ama her iki şekilde de cüzi bir ödeme karşılığı veyahut bilabedel üç beş komşu biraraya gelip biz burayı ekliyoruz dese pek itiraz eden olmaz. Hadi bunların hiçbirisi yok ve evimizde kapalı kaldık diyorsunuz, o halde kentimizdeki koca koca binaların belki de tek olumlu yanı olan dev gibi balkonlarda yapılabilir üretim.

Demem o ki üretecek insan bahane aramaz. Tek arayacağı şey tohumdur, onu da Atalık Tohum Takas Topluluğu’nun Mersin grubuna katılarak temin eder. Bu grup sayesinde çeşit çeşit atalık tohumları alabileceği gibi, hangisini ne zaman ve nasıl ekeceğini de öğrenir ve atalık tohumlara gönül vermiş onlarca insanla tanışır. Hatta bu grubun aylık rutin toplantılarının (karantina öncesi) yapıldığı, Mezitli Belediyesi fide üretim alanını da bu vesileyle görmüş olur, oranın gönüllü yürütücüsü Salman Bey ile tanışır, onun emek emek ürettiği güzelim sebzeleri ve fideleri tanıır, burada gönüllüler tarafından üretilen sebzelerin Belediye Aşevi’nde sıcak yemek olarak dağıtıldığı öğrenir, içi sadece iyi insanların varlığını öğrendiğimizde duyduğumuz o sıcaklık hissiyle dolar. Eğer bitkilere dair hiç bilgisi yoksa da ilk iş kendine güzel bir rehber kitap alır. Bu konuda pek çok kaynak kitap var belki ama benim kalbim topluluk destekli yayıncılık ilkesiyle yayın hayatına başlayan Ekofil’in çıkar-

dığı ilk kitap olan Tohum Alma ve Saklama El Kitabı’ndan yana. Nerede buluruz sorusunun cevabı Mersin’de Kültürhane, Adana’da Geko :) (diğer kentler için ise Ekofil’in sayfasındaki dağıtım noktalarına bakmak gerekiyor). Her şey üretmeyi ve paylaşmayı bilmekle, bu yola erkenden düşenlerin yanında yürümekle başlıyor.

ÇİTTA ve Kültürhane’nin birlikte düzenlediği II. Paylaşımın Sanatı ve Zanaatı Festivali’nden, düzenleyenler ve bazı konuklar

Yazıda bahsi geçenler:

ÇİTTA: <https://www.facebook.com/citta.cukurova/?ref=bookmarks> veya @citta_gida

ÇEYİ: <https://www.facebook.com/cukurovaekoloji/> veya @cukurovaekoloji
Geko Kafe & Mutfak: <https://www.facebook.com/GekoKafe/> veya @gekokafe_

Farklı şehirlerdeki gıda toplulukları için: <http://gidatopluluklari.org/>
Atalık Tohum Takas Ağı: <https://www.facebook.com/groups/ataliktohum/> (Bu ağın il grubuna katılmak için genel gruba üye olarak hangi ilde ikamet ettiğinizi yazmanız gerekiyor. İl bazında yazışmalar ile toplantı ve sair bilgilerin paylaşımı Messenger üzerinden yapılıyor.)

Ekofil, topluluk destekli yayıncılık <https://ekofilyayinlari.org/> veya @ekofilyayinlari

*Hüsnü Arkan, Yalnız Değiliz

Bonus okuma parçası: <http://www.bugday.org/blog/koronavirus-ekolojik-donusum-icin-firsat-sunuyor/>

Bir sonraki ay: Çöpteki bereket

DOĞA TAKVİMİ	
11 Nisan	Leylak fırtınası
14 Nisan	Diken kelebeklerinin göçü
18 Nisan	April’in beşi / Kuğu fırtınası
21-26 Nisan	Sitte-i Sevir fırtınası (Öküz soğukları)
29 Nisan	Serçelerin yavru zamanı
1 Mayıs	Ağaçların ve tüm bitkilerin çiçeklenişinin kutlanması
2 Mayıs	Çiçek fırtınası
5 Mayıs 6 Mayıs bağlayan gece	Hidirellez
11 Mayıs	Kırk ikindi yağmurları
16 Mayıs	Filizkırın fırtınası
20 Mayıs	Engirkrın / Mayıs yedisi

Kaynak: Deniz Gezgin, Doğa Defteri 2020

BELEDİYEDEN SOKAĞA, BİCİBİCİDEN PİLAVA HEMŞEHRİMİN ÖYKÜSÜ

MERSİN'İN KHK'LI PİLAVCISI: EMİN AYDIN

Burçak Görel

“Üstümüzde uygulanan açıklıkla terbiye etme politikasını boşa çıkarabilecek tek şey şuydu: sağlam durmak, üretmek, aç kalmamak. Bu politikaya boyun eğmemek. İşte ben tam da bu yolda Pilavcı Emin oldum.”

“Üstümüzde uygulanan açıklıkla terbiye etme politikasını boşa çıkarabilecek tek şey şuydu: sağlam durmak, üretmek, aç kalmamak. Bu politikaya boyun eğmemek. İşte ben tam da bu yolda Pilavcı Emin oldum.”

Emin Aydın, Akdeniz Belediyesi'ndeki 17 yıllık işinden 2017 yılında, emekliliğine 2 ay kala 679 sayılı Kanun Hükmünde Karamame (KHK) ile ihraç edildi. İhraç edildikten sonra eline aldığı tezgahla Mersin sokaklarında yeni bir işin peşine düşen Aydın, kendisini belediye çalışanından Pilavcı Emin'e dönüştüren hikayesini anlattı.

Bize kendinizden bahsedebilir misiniz?

İsmim Emin Aydın. 9 yaşındayken memleketim Siirt'ten çıktım ve Mersin'e yerleştim. Ortaokul ve liseyi Mersin'de okuduktan sonra ekonomik nedenlerden dolayı okula devam edemedim. Uzun süre inşaat işlerinde duvar ustası olarak çalıştım. 2000 yılında Akdeniz Belediyesi'nde taşeron firma işçisi olarak işe girdim. Akdeniz Belediyesi'nde teknik birimler, ana bina, temizlik gibi birçok birimde 17 yıl çalıştım. 2017 yılında Akdeniz Belediyesi'ne kayyum atanmasıyla birlikte “güvenlik” gerekçe gösterilerek yaklaşık 250 kişiyle birlikte işimden edildim.

“BİZE YAPILAN ŞEY DEVLETİN AÇLIKLARLA TERBİYE ETME POLİTİKASININ BİR ŞEKLİ”

KHK'dan sonrası sizin için nasıl gelişti? Neler yaşadınız?

Bize yapılan şey devletin açıklıkla terbiye etme politikasının bir şekliydi. Düşünün ki yıllarca çalışıp emek verdiğiniz, ter döktüğünüz ve umut bağladığınız yerden emekliliğinize 2 ay kala işten çıkarılıyorsunuz. Çok güçlü bir kişilik değilseniz, arkanızda güveneceğinize birileri yoksa perişan oluyorsunuz ve yapacağınız hiçbir şey kalmıyor. Ben 50 yaşına girdim. Bu saatten sonra kimse iş vermez bana. Ama açıkçası benim bu konuda kendime olan güvenim tamdı. “Ben bir şeyler yapmalıyım” dedim. Üstümüzde uygulanan açıklıkla terbiye etme politikasını boşa çıkarabilecek tek şey şuydu: sağlam durmak, üretmek, aç kalmamak. Bu politikaya boyun eğmemek... İşte ben tam da bu yolda Pilavcı Emin oldum.

Peki sizi sokağa yönlendiren, sonrasında bu pilav tezgahını var eden yolculuğunuz nasıl başladı?

İlk başta oturdum ve şunu düşündüm: “Ne yapabilirim?” İşten çıkarıldığımda yazın başındaydık. Bilenler bilir Çukurova Bölgesi iklimsel olarak sıcak bir bölge. Bu yüzden ben de bicibici işine girmeye karar verdim. Tabii ki bu işe “tutar mı tutmaz mı?” kaygısıyla başladım. İşe başladığım ilk 10 günü her akşam eve elim boş döndüm. Bir tane bile bicibici satılmıyordu. Ama umudumu kesmedim, dedim ki ben pes etmeyeceğim. Tezgahımı henüz yeni almıştım ama ışıktandırması için led lamba almaya bütçem elvermemişti. Mersin'de insanlar yazın genelde akşamları dışarıya çıkar, led lamba olmayınca tezgah görünmüyordu, satış da olmuyordu. Bir arkadaştan 100 lira borç aldım, led ışık ve akü aldım; baktım bu sayede akşamları iş oluyor. O sene kışa kadar bu şekilde devam ettim. Sonra kış geldi havalar soğudu. Artık bicibici gitmez oldu. Sonrasında pilav işine başladım. Ve tuttu. Çünkü hakikaten evde çocuklarımıza yaptığımız yemek nasılsa aynı şekilde yaptık pilavımızı. Belki de bir diğer en büyük etki de sokakta insanlarla kurduğum diyalog oldu. Kısacası tüm bu süreç beni Pilavcı Emin yaptı. İki yıldır bu tezgahta burada pilav satıyorum.

Peki bu iki yıl sizin için nasıl geçti? Buradaki ilişkiler nasıldı?

Bu sokakta bu tezgahın başına geçtikten çok kısa bir süre sonra burada çok sıcak bir ortam gelişti. Gerek müşterilerimle gerekse diğer esnafla. Ben hiçbir zaman parayı amaç edinmedim. Buraya gelen insan parası olsun olmasın pilavını yiyip gidebiliyor. Müşterilerim genelde gençlerden oluşuyor. Gençleri çok seviyorum. İnsanlara karşı yaklaşımın zaman içerisinde doğal olarak insanların

ilgisini çekti. Buraya gelen insanı müşterim olarak değil, daha çok misafirim olarak görüyorum. Biz bu saatten sonra ancak paylaşan, ortaklaşan bir yaklaşım ve iletişimle kazanabiliriz.

“Emekli olana kadar gündüzleri pilav tezgahımın, akşamları pazar yerinde belediye işimin başındayım”

Bildiğim kadarıyla son süreçte bir gelişme yaşandı...

Son görülen mahkeme, işten çıkarıldığım süre itibarıyla kaybetmiş tüm haklarımın iadesine ve işe geri dönmeme karar verdi. Yaklaşık bir ay önce işime geri döndüm. Şimdi beni Pazar yerine vermişler. Birimimi değiştirmişler. Birimin değiştirilmesi ve oldukça ağır olan bu işe verilmem de aslında geri çekilen bir cezanın başka yollarla devam ettirilmeye çalışılmasının bir göstergesi. Nisan'ın 1'inde emekli oluyorum. Emekli olana kadar gündüzleri pilav tezgahımın başında akşamları pazar yerinde belediye işimin başındayım.

Emeklilik sonrasında dair planın ne peki? Mersinliler bu pilavı yemeye devam edebilecek mi?

Tabii ki. Bu işi gerçekten sevdim. Yaptığım işin sokakta olmasından kaynaklı yarattığı toplumsal tarafı beni çok etkiledi. Bu tezgahın başında farklı farklı insanlar nezdinde toplumsal gerçekliğimizle her gün farklı şekillerle yüzleşiyorum. Bu noktada hayata geçirdiğim paylaşımlar beni çok etkiliyor ve mutlu ediyor. Bu işe devam etmemin en büyük sebebi bu olacaktır.

Dilerim ki; mağdur edilmiş, açıklıkla terbiye edilmeye çalışılan tüm arkadaşlarım işine geri döner ve mevcut hükümet aklını başına alır, geri adım atar. Hükümetin geri adım atması da bizim tarafımızdan birlikten, dayanışmadan ve örgütlülüğünden geçer.

ROTATİF SESLERİNDEN MERSİN'İN GÜNEŞİNE

Aysun Koç Aydoğan

<https://youtu.be/LeLpuX9axyl>

“Halk önce gazetecisine güvenmeli. Halk, kendisine güvenmediği insanın yazdığı habere güvenmez.”

Kültürhane'nin yerel basın ve yerel gündem ile olan yakınlığı iki yıldan daha uzun süredir Viva Mersin programı ile devam ediyor. Programın bir eweliyatı var aslında. Kültürhane'nin girişindeki büyük duvar gazetesi ile başlayan bu maceraya kısa bir süre önce eklediğimiz “Yerel Basın Söyleşileri” de eşlik etmeye başladı. Geçtiğimiz şubat ayında konuğumuz, Ankara'da gazeteciliğe başlayıp meslek hayatına Mersin'de devam eden yılların gazetecisi Fikret Ünver'di.

“Gazetecilik mi? Hadi oradan!”

Söyleşi süresince mesleğine duyduğu bağlılık ve sevginin verdiği duygularla zaman zaman heyecanlanan Fikret Ünver, ilk bölümde gazeteciliğe nasıl başladığını anlattı: “Bana benzeyen bir arkadaşım vardı. Ankara Atlı Spor Kulübü'nde biniciydi. 1973 yılının Temmuz ayıydı. O dönem askerden yeni gelmiş ve işsizdim. Arkadaşım birgün geldi “Fikret sana bir iş buldum” dedi. “Ne? Söyle...” diye merakla sordum. Arkadaşım “Gazetecilik” deyince “Hadi oradan! Dalga geçme ne gazeteciliği!” dedim.

“Farketmez efendim”

Yeni Ortam Gazetesi'nde Ankara Notları'nı yazan Mustafa Ekmekçi'nin “Fikret gece mi çalışmak istersin gündüz mü?” sorusuna Fikret Bey'in “Farketmez efendim. Hangisi olursa” yanıtını vererek hiçbir şey bilmeden başladığı gazetecilik macerası, haber atlamamanın endişesi, haberin ne olduğunu öğrenmeye çalıştığı heyecanlı ve uzun bir yolculuk olarak devam ediyor.

Kah yukarıda, kah köftecinin kadehinde

Maceralı ve zorluklarla devam eden gazetecilik mesleğini neden hiç bırakmadığı sorusuna Fikret Bey'in hiç tereddüt etmeden verdiği cevap ise onun ömrünü adadığı mesleğini anlatırken yükselen nabzını açıklamaya yetiyor: “Başka bir iş bilmiyorum ki! Bu mesleğin ne kadar saygın ve ne kadar önemli olduğunu ilk zamanlarda anladım.

Gazetelerde gördüğümüz koca koca insanlar büroya gelip bizimle sohbet ediyordu. Hem yukarıya yakınsın, hem iniyorsun aşağıda köfteci kadehinde rakı içiyorsun. Halkla berabersin, çalışanla, işçiyle berabersin. Renkli bir meslek. “Ben burada tutunmalıyım” dedim. Mesai kavramını hiç gözetmedim. Halen bir heyecan dürter beni kalk git diye. Gazetecilik sürekli öğrenme işidir. Gazeteci sürekli yeniliği, gelişmeyi, doğruyu, iyiyi, güzeli olanı biteni yanlışı takip etmek zorundadır. Okuma alışkanlığının, öğrenme alışkanlığının sürekli olması lazım. Halk önce gazetecisine güvenmeli. Halk, kendisine güvenmediği insanın yazdığı habere güvenmez.” diyen Fikret Ünver söyleşiye Ankara muhabirliği ve darbenin etkisinde geçen meslek yılları ile devam ediyor.

1980 Darbesi ve meslekten ilk istifa

Ankara'nın gelecekteki gazetecilerinden biri olmaya aday iken nasıl olup da yolunun Mersin'e düştüğünü anlatan Ünver ilk istifasının nedenini memleketin kısa tarihini de anarak anlatıyor:

“O zamanlar 12 Eylül dönemi idi. Askeri araç dururdu, rütbeli bir kişi iner bakardı gazeteye. Yayımlanamayacak haberleri keserlerdi. Sayfaya konulamayacağı için gazete sayfasının o bölümünün beyaz çıktığı zamanlar bile oldu. Ankara içi baskısına aynı bir ekip gelirdi. Bir tekel haberini patlattım. Benim tekel haberini cart diye kesip çıkardılar. Eskiden zam haberleri olunca infial çıkardı. Şimdi hiçbir şey olmuyor. Birkaç haberim böyle güme gitti. Atatürk'ün 100. doğum yılında Anıtkabir'in üstünü ve altını gösteren hem renkli hem siyah beyaz bir haber çalıştık. Atatürk'ün asıl mezarının olduğu alt katı ve üstteki kutlamaları gösteren bir haber yaptık. Mezar odası bakımsız, kirli, darmadağın. Bu haberden bana ve fotoğrafı çeken arkadaşım o dönem aldığımız maaşın 5 katı kadar ücret verildi. Ödül geldi bana. Ama haber çıkmıyor. Neden? Sansürü aşamıyoruz. O haber yayınlanmadı. Yıllar sonra Uğur Dündar yaptı. Benim içim cız diye eridi gitti. Milli Güvenlik Konseyi özel haber yapmayı yasakladı. Bununla ilgili bildiri yayınladılar. Bir büyük rakı içtim ve mesleği bırakmaya karar verdim.”

Bir şartla başkanın basın danışmanlığı

Ünver yaşam mücadelesine Mersin'in Aydıncık ilçesinde devam etmeye karar veriyor. Öğretmen bir arkadaşının tavsiyesiyle 1981 yılının Ocak ayında o dönem küçük bir yerleşim yeri olan Aydıncık'a taşınıyorlar. İşler istedikleri gibi gitmeyince Fikret Ünver ve çareyi yine başka bir şey bilmem ki diyerek yaptığı gazeteciliğe dönme buluyor ve ardından Mersin'deki gazetecilik günleri başlıyor: Günaydın, Güneş, Mersin Son Haber, Bölge Ekspres ve İçel Ekspres gazeteleri ve sonrasında 1987-1989 yılları arasında Mersin Belediye Başkanı H. Okan Merzeci'nin basın danışmanlığı ile devam ediyor. Okan Merzeci'ye “Gazeteciden korkmayalım. Ben sana belediye ile ilgili olan olumsuz haberleri ayda 1 kere getireyim. Görüşümü de aktarayım.” diyen Fikret Bey belediyenin eleştirildiği olumsuz haberleri toplayarak başkana iletip çalışanların teftiş edilmesini sağlamış. Fikret Ünver'e göre “Akıllı bir yönetici teftiş ister. Gazeteci toplumun müfettişidir.”

Öğretmenlikten daha saygın bir meslek

Fikret Ünver'e göre gazetecilik öğretmenlikten de saygın bir meslek. “Öğretmen 40 kişiyi zehirler ama bir gazeteci hele ajans gazetecisiyse binlerce, milyonlarca kişi aynı anda zehirler. Yanlış bir şey aktarır sonra insanlar gidip ona göre kullanır oyunu.” Yerel gazetelerin habere yaklaşımının nasıl olması gerektiği sorusuna ise Ünver, “Mersinli sadece narenciye mi okuyacak? Sadece deniz mi okuyacak?” Haber anlayışı öyle olmuş ki “Haber yerel olmalı” diyor. Peki Mersin'de yaşayan insanı İstanbul'un tekeline mi bırakacağız? Bir iki tane önemli gündemi süzüp yerelde anlatmamız gerekir.” diyerek sözlerini yerel basına dair umuduyla noktalyor. Fikret Ünver bugün 69 yaşında ve mesleğine Mersin'de 'kardeşim' dediği Ali Adaloğlu'nun sahibi olduğu Güney gazetesinde artık klavyesinin tuşlarıyla, ilk günkü gibi aynı heyecan ve umut ile devam ediyor.

SALGIN GÖLGESİNDE SİNEMA

Galip Deniz Altınay

Kapanan salonlar, iptal edilen festivaller, evlere kapanan seyirci ve çevrimiçi platformların yükselişi... Tüm dünyayı etkisi altına alan virüs salgını sinema sektörünü de derinden etkiliyor.

Geçtiğimiz yılın Kasım ayında Çin Halk Cumhuriyeti'nde başlayan ve tüm dünyayı etkileyen korona virüs salgınının kültür ve sanat alanının tümünde olduğu gibi sinema endüstrisi üzerinde ciddi etkileri oldu. Dünya genelinde sinema salonları alınan tedbirler doğrultusunda kapatıldı, pek çok ödül töreni ya da festival ertelendi ya da iptal edildi ve gösterime girmeyi bekleyen şimdilik yüzlerce filmin ne zaman gösterim imkânı bulacağı belirsizliğini koruyor.

Sinemaların kapanmasıyla beraber tüm dünya çapında gişe gelirlerinde milyarlarca dolarlık düşüşler yaşandı. Bu dönemde çevrimiçi (online) gösterim platformları giderek daha popüler hale gelirken uluslararası borsalarda işlem gören pek çok büyük film şirketi değer kaybına uğradı. Peki, bu süreç sinema endüstrisinin farklı alanlarında nasıl yaşanıyor ve önümüzdeki günler bize neler gösterecek? İsterseniz bu soruların yanıtlarını yazının kalanında bulmaya çalışalım.

Sinema sektörü şimdiden 2020 yılını kayıp bir yıl olarak ilan etmiş durumda. Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'yı içine alan Kuzey Amerika bölgesinde geçen yıl elde edilen on milyar doların üzerindeki gelirin bu sene en fazla sekiz milyar dolar civarında olması bekleniyor. Türkiye'de ise son on senenin en düşük seyirci sayısını bu sene görmüş olacağız. Bu durum ne yazık ki yaşadığımız günlerde ve sonrasında sinema sektörü çalışanları açısından başta olmak üzere toplumun geniş bir kesiminin bu süreçten etkilenmesi anlamına geliyor. Salonların kapalı kaldığı süre uzadıkça özellikle bağımsız sinema salonları başta olmak üzere tüm sinemaların ekonomik açıdan ciddi zorluklar yaşayacakları, pek çoğunun kapanma noktasına geleceği konuşulmakta. Maalesef bu durum tüm salon çalışanlarını zor günlerin beklediğinin habercisi. Daha geniş bir perspektiften bakacak olursak, sektördeki daralma ve küçülmenin önümüzdeki yıl ve sonrasında çekilecek film sayısının da düşmesine yol açması da sektörün farklı alanlarında çalışan pek çok kişi açısından yeni olumsuz sonuçların ortaya çıkması anlamına geliyor.

Yaşadığımız bu sürecin sinema içinde etkilediği bir diğer alan da film festivalleri oldu. Pek çok festival bu süreçte ertelenirken birçoğu da bu süreçte iptal edildi. Dünyanın en önemli film festivallerinden olan ve her sene yüzlerce filmi ve konuğu ağırlayan Cannes Film Festivali ve Venedik Film Festivali'nin 2020 yılında gerçekleştirilemeyeceği açıklandı. Türkiye'de ise İstanbul Film Festivali'nin ardından Ankara Film Festivali de geçtiğimiz hafta içinde bu seneki festivalin iptal edildiğini duyurdu. Film festivallerinin iptal edilmesinin sinema sektörüne çok farklı açılardan etkisi var. Her şeyden önce günümüzde film festivalleri film şirketleri ve yapımcılar açısından önemli bir pazar işlevi görüyor. Filmlerin bu festivallerde gösterilmesi sonrası uluslararası satışlarının yapılması söz konusuysen festivallerin iptaliyle beraber bu durum şirketlerin ve yapımcıların önemli bir gelir kaybı yaşayacakları anlamına geliyor.

Sinema açısından bu dönemin dikkat çekici bir diğer gelişmesi de çevrimiçi platformların yükselişi oldu. İnsanların dünya çapında karantina sürecinde olması, evlerde geçirilen zamanların artması bu platformlara olan ilginin artmasını sağladı. Netflix, Amazon Prime, Apple Plus, Disney Plus vb. platformların geçtiğimiz yıl sonu toplam abone sayısı 300 milyon civarındaydı. Bu sene için rakamlar henüz belli olmasa da bu rakamın arttığını söylemek çok da yanlış olmayacaktır. Bu durum sinema alanında artık bu platformların seslerinin daha da güçlü çıkmasını sağlayacak gibi görünüyor. Alternatif isimlere ve farklı çalışmalara olanak tanıyabilmeleri açısından ilerleyen süreçte bu platformların sinema açısından önem taşıyacağını düşünmekle birlikte sinema salonlarına olan etkileri, izleme pratiklerini değiştirmesi gibi konular açısından da tamamıyla bir pembe tablo çizmek için henüz erken olduğunu söyleyebiliriz.

KÜLTÜRHAİNE'de SİNEMA'DAN ÖNERİLER

Evlerimizde kaldığımız bu dönemde sanat ruh sağlığımızı korumak noktasında en büyük yardımcımız. Sizler için hazırladığımız bir film listesini aşağıda bulabilirsiniz.

• İstanbul Film Festivali – Mubi

39. İstanbul Film Festivali'nin koronavirüs salgını nedeniyle ertelenmesi üzerine İstanbul Film Festivali MUBI iş birliğinde festivalin ödüllü filmlerinden oluşan bir seçkiyi aynı tarihlerde (10-21 Nisan) sinemaseverlerle buluşturuyor. MUBI, sinemaseverlerin İstanbul Film Festivali özel seçkisini izleyebilmeleri için, mubi.com/istanbul adresi üzerinden 30 gün ücretsiz deneme süresi hediye ediyor.

• Tülay German: Kor ve Ateş Yılları

Didem Pekün ve Banış Doğrusöz'ün yönettiği belgesel Türkiye'nin çalkantılı bir dönemden geçtiği 60'larda başlayıp günümüze uzanıyor. Gerek kişisel hayatında gerekse kariyerinde aldığı kararlarla toplumsal beklentilere, politik baskılara karşı durma cesareti gösteren German'ı merkezine alan belgesel; sanat, politika ve kimlik arasında bağlara ışık tutuyor.

Filmi bu link üzerinden izleyebilirsiniz:

https://vimeo.com/249913324?fbclid=IwAR1sVL4gEnaTB-b8QR2evG6qAzgBPU7Bvjad0yg9q6FB-b05RL_zcH8sZtbc

• Jeotermal Yetti Gari

Yönetmen Murat Yüksel'in kısa belgeseli Aydın'lı köylülerin jeotermal santrallerin yarattığı kirlilikle mücadelelerini anlatıyor.

Film linki: <https://vimeo.com/400302866>

• Genco

Yönetmen Ali Kemal Çınar'ın Ankara Film Festivali'nde En İyi Film ödülü kazanan filmi "Genco" Türkiye sinemasında çok fazla örneğini görmediğimiz bir tür olan fantastik komedi türünde bir film. İlk Kürt süper kahraman filmi olarak da tanıtılan film ilginizi çekecek seyirliklerden...

Film Linki: https://www.youtube.com/watch?v=SaGWaWKd-8kU&feature=emb_logo

BİR UMUTTUR YAŞATAN İNSANI

Ayşe Gül Yılgör

Sosyal bilimlerin, sanatın, mimarinin, ekolojinin sınırlarının ne derece geniş olduğunu gösterdik birbirimize. Bazen öğrenci olduk, bazen “yine” hoca. Akademiniñ dışındaki dünyayı daha kapsamlı fark ettik. Birlikte eylemenin güzelliği doldu içimize.

Pek çok arkadaşım gibi benim için de akademi bir iş olmadı hiçbir zaman. İşe gitmedik hiç, fakülteye ya da okula gittik. Çalışmamız bitmediyse mesaimiz de bitmedi. Öğrencilerimiz kıymetlilerimiz oldu, geleceklere bir nebze katkı sunmayı amaçladık. Bilime, insanlığa, etiğe uygun çalışmayı ve üretmeyi önceledik. Daha güzel, daha adil, daha özgür bir gelecek ve banış içinde bir yaşam arayıyordu çabamız, yani yaşam anlayışımızın bir yansımasıydı akademi-deki duruşumuz.

Akademiden insan haklarına, hukuka ve etiğe aykırı bir şekilde uzaklaştırılınca tüm bunlar için yeni bir mekan ve ortam oldu KÜLTÜRHANE. Yan yana durabileceğimiz, insanlarla buluşabileceğimiz, yeni dostlar edinebileceğimiz, birlikte üretebileceğimiz, ağır dolusu gülüp, endişemizi, üzüntümüzü, sevincimizi ve illaki gelecek umutlarımızı paylaşabileceğimiz... Tüm bunları paylaşabildiğimiz için, yalnız da hissetmedik kendimizi, güçsüz de...

Sosyal bilimlerin, sanatın, mimarinin, ekolojinin sınırlarının ne derece geniş olduğunu gösterdik birbirimize. Bazen öğrenci olduk, bazen “yine” hoca. Akademiniñ dışındaki dünyayı daha kapsamlı fark ettik. Birlikte eylemenin güzelliği doldu içimize.

KÜLTÜRHANE serüveninin en başından beri içinde olduğum için

çok şanslı hissediyorum kendimi, çok da mutlu. KÜLTÜRHANE bana çok şey öğretti, akademi içinden ve dışından çok kıymetli dostlar sağladı, yeni ilgi ve çalışma alanlarına yönelmeme vesile oldu. Ama en çok da umudun hiç tükenmeyeceğini gösterdi farklı zamanlarda farklı şekillerde. Bazen kütüphanemizde çalışarak tezini bitirdiğini, uzmanlık sınavını kazandığını söyleyen bir öğrenci ile, bazen profesörün limonatasından isteyen bir konuğumuzla, bazen buranın önemli bir kültür merkezi olduğunu söyleyen hemşehrilerimizle, bu süreçte büyümelerini izlediğim KÜLTÜRHANE çocuklarıyla ve tabii ki bize güvendiği için kendisine yuva seçen kedilerimizle.

Olağanüstü günleri evlerimizde yaşadığımız bugünlerde KÜLTÜRHANE yine yanımızda. Gençlerimiz teknolojinin olanaklarını kullanarak bağlanımızın, iletişimimizin ve bilgi/deneyim/ görüş alışverişimizin sürdürülmesine olanak sağlıyorlar. İşte tam da söylemek istediğim şey yineleniyor, bilenler bildiklerini diğerleri ile paylaşıyor. Yalnız değilsin, merak etme ben/biz buradayım/buradayız diyorlar.

Asıl olan iyiye, güzele olan inanç, bunlar için gösterilecek çaba ve yan yana durabileceğimiz insanlar. Bunun şimdiki mekanlarından biri de KÜLTÜRHANE.